jaarverslag 2023

Nationale Monumenten organisatie

De NMo Monumententheedoek 2023. Ontwikkeld met medewerking van de NMo Leden en Aangeslotenen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Over de Nationale Monumentenorganisatie (NMo)	6
Beleidsplan NMo	10
Verwerving en beheer van monumenten	10
Nationaal Monumentenportaal	11
NMo Monumenten Makelaars	15
Kennisdeling en verbinding	20
Vermogensbeheer en Financiën	24
Contributies 2023	26
Financiële verslaglegging	26
Audit, accountant	26
Organisatie en governance	26

Voorwoord

In 2023 richtte de aandacht van het bestuur zich op de gewenste rol van de NMo in een monumentenveld waar ook andere koepels en stichtingen actief zijn. Dit heeft na inspirerende en positieve discussies geleid tot een beleidsplan dat inmiddels is voorgelegd aan de leden. In essentie wil de NMo zich komende jaren ontwikkelen tot een vereniging met als leden de Professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM's), organisaties van vergelijkbare grootte en kennis die (nog) geen POM-status hebben en kleinere monument beherende organisaties die worden aangemerkt als aangeslotenen, met als doel:

- *Het faciliteren van het verbeteren van de monumentenzorg in Nederland door een kennisplatform en vangnet te bieden op het gebied van instandhouding en exploitatie van monumenten;*
- *Het verbinden van haar leden en aangeslotenen in het bereiken van een goede zorg voor hun monumenten door het organiseren van functionele en inhoudelijke ervaringsuitwisseling en het bieden van een gemeenschappelijk platform (zoeken wat bindt);*
- *De behartiging van de belangen van haar leden.*

Bij het uitkomen van dit jaarverslag in 2024 wordt dit plan met input van leden, aangeslotenen, stakeholders en andere kleine en grote erfgoedorganisaties verder verdiept.

Buitenplaats Trompenburgh

In de ledenvergadering van 21 september 2023 kreeg het bestuur de instemming van de leden om het tripartite contract tussen de Stichting NMo InstandhoudingsFonds. Stichting Monumentenbezit en de NMo te ondertekenen en kon het vermogen in beheer gegeven worden aan de Stichting NMo InstandhoudingsFonds. Deze heeft dit in overeenstemming met het Beleggingsstatuut gedelegeerd naar twee vermogensbeheerders. De primaire doelstelling van het bestuur van deze nieuwe stichting zal zijn om jaarlijks 2 % en 0.3% van het met de consumentenprijs index geïndexeerde vermogen uit te keren aan respectievelijk Stichting Monumentenbezit en de Vereniging NMo.

Het bureau van de NMo introduceerde in 2020 NMo-Connect bijeenkomsten als een nieuwe vorm van kennisdeling tussen medewerkers die in verschillende functies bij de leden werkzaam zijn.
Daarnaast groeide het aantal gebruikers van het NMo Monumentenportaal met 13% tot 90.000 met het doel om in 2024 de 100.000 te passeren. Dat is een grote prestatie: een optelsom van het vergroten van het aanbod op de website, het verbeteren van de toegang tot informatie en een continue focus op publiekscommunicatie.
Het is een voorrecht voor mij als voorzitter van de NMo om met het bestuur het nieuwe beleidsplan in 2024 mede vorm te mogen geven.

Namens het bestuur, ***Anton Valk****, Voorzitter*

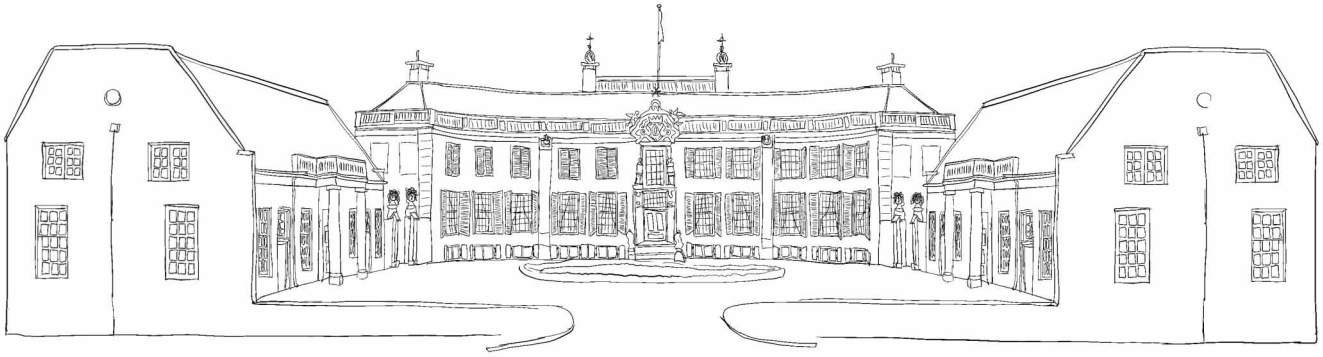
Over de Nationale Monumentenorganisatie (NMo)

In 2013 gaf de Rijksoverheid te kennen een pakket van onrendabele Rijksmonumenten te willen afstoten met een mee te geven instandhoudingsvergoeding en twee wensen. De eerste was dat deze transactie samenwerking in de erfgoedsector zou bevorderen, de tweede dat de monumenten bijeengehouden zouden worden in een organisatie die als vangnet zou kunnen fungeren voor commercieel niet te plaatsen monumenten. In april 2014 werd door een aantal grote erfgoedorganisaties hiertoe de Vereniging Nationale Monumenten-organisatie (NMo) en de Stichting Monumentenbezit (Monumentenbezit) opgericht. Op 15 januari 2016 werden 29 Rijksmonumenten aan de NMo overgedragen, voorzien van een instandhoudings-vermogen voor onderhoud en restauratie. De monumenten werden vervolgens ondergebracht bij Monumentenbezit.

De NMo verenigt sinds haar oprichting organisaties op het gebied van monumentenbeheer in Nederland. De NMo staat voor het behoud, duurzaam gebruik en het bevorderen van de toegankelijkheid van monumenten. Het doel van de NMo is om samen te werken, de krachten te bundelen en kennis te delen zodat de Nederlandse monumentenwereld beter en efficiënter wordt en draagvlak voor dit erfgoed wordt vergroot.

Daarnaast is het NMo bestuur verantwoordelijk voor het beheer van een vermogen dat in 2023 ongeveer €70 miljoen groot was met het doel ieder jaar 2% van het met de consumentenprijsindex geïndexeerde vermogen uit te keren aan Monumentenbezit ter dekking van dagelijks en langjarig onderhoud en 0.3% aan de vereniging ter dekking van de basiskosten van haar organisatie.

Aangezien het bestuur in grote meerderheid van mening was dat dit beheer knelde met de doelstellingen van de NMo is dit vermogen in de loop van 2023 door de vereniging in beheer gegeven aan een in 2023 opgerichte Stichting NMo Instand-houdingsFonds (hierna: het Fonds). Dit Fonds laat het vermogensbeheer uitvoeren door twee gerenommeerde in Nederland gevestigde vermogensbeheerders. Het bestuur van het Fonds monitort, samen met een Beleggingscommissie, de wijze waarop de beleggingsmandaten aan de

Kasteel Groeneveld, Baarn

vermogensbeheerders worden uitgevoerd. De richtlijnen voor het beheer van het vermogen zijn door het bestuur van het Fonds vastgelegd in een Beleggingsstatuut.

De NMo is het aanspreekpunt voor acquisitie van monumenten, die kunnen worden ondergebracht bij een NMo-lid of bij wijze van vangnet bij Monumentenbezit. Monumentenbezit heeft sinds de oprichting binnen de financiële mogelijkheden doelmatig en deskundig zorg gedragen voor instandhouding en exploitatie van de aan haar toevertrouwde monumenten. Aan de 29 monumenten van het Rijk zijn de Oostkerk in Middelburg, Mariahoeve en de Ruïne van Nieuwendoorn (zie foto) toegevoegd met een bijbehorende instandhoudingsvergoeding. In de loop van de afgelopen jaren is bestuur en governance van Monumentenbezit op orde gekomen met één directeur- bestuurder en een Raad van Toezicht waarin de onafhankelijk voorzitter van de NMo een zetel heeft.

De leden van de NMo verschillen onderling: specialistisch, nationaal, regionaal of lokaal.

NMo en Monumentenbezit worden jaarlijks geaudit door het Rijksvastgoedbedrijf. In 2021 heeft een evaluatie voor de Tweede Kamer plaatsgevonden die positief is verlopen.

De leden van de NMo verschillen onderling: specialistisch, nationaal, regionaal of lokaal. Dat geeft een interessante complementariteit en kruisbestuiving. Het doel is om dit ledenaantal te laten groeien.

Toen in 2022 de statuten van de vereniging tijdens de Algemene Ledenvergadering van 23 september werden gewijzigd en vervolgens aanpassingen aan het Huishoudelijk Reglement werden goedgekeurd tijdens de Ledenvergadering op 13 december van dat jaar, veranderde de ledenstructuur en de bijbehorende criteria: naast leden kunnen sindsdien ook zogenaamde aangeslotenen zich verbinden aan de NMo. Voor leden werd het minimaal aantal monumenten in bezit of in erfpacht gewijzigd van twintig naar vijf monumenten met een gezamenlijke herbouwwaarde van €15 miljoen. Het aantal monumenten voor een aangeslotene is tenminste één. Aangeslotenen hebben geen stemrecht, maar kunnen wel ledenvergaderingen bijwonen en gebruikmaken van de diensten die door de NMo worden aangeboden. Ook zijn aangeslotenen welkom om deel te nemen aan het kennis- en netwerkprogramma, zoals NMo Connect.

NMo Leden- en Aangeslotenenregister in 2023

11	Leden		sinds
·	Nationale Maatschappij tot Restaureren en Herbestemmen van Cultureel Erfgoed B.V. (BOEi)	Lid sinds oprichting	2014
·	Stichting Brabants Landschap	Lid	2020
·	N.V. Monumenten Beheer Brabant	Lid sinds oprichting	2014
·	Stichting Het Begijnhof	Lid	2019
·	Stichting Het Drentse Landschap	Lid	2019
·	Stichting Het Utrechts Landschap	Lid	2019
·	Stichting Oude Zeeuwse Kerken	Lid	2019
·	Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	Lid sinds oprichting	2014
·	Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V.	Lid sinds oprichting	2014
·	Vereniging Hendrick de Keyser	Lid sinds oprichting	2014
·	Vereniging Natuurmonumenten	Lid sinds oprichting	2014

3	Aangeslotenen		sinds
·	Stichting Forteiland Pampus	Aangeslotene	2023
·	Stichting Olympisch Stadion Amsterdam	Aangeslotene	2023
·	Staatsbosbeheer	Aangeslotene	2023

Een groot deel van hetgeen het bureau van de NMo in het jaar 2023 heeft georganiseerd werd met het oog op het verbinden van onze de leden en aangeslotenen ontwikkeld en uitgevoerd. Verder in dit jaarverslag wordt hier op ingegaan.

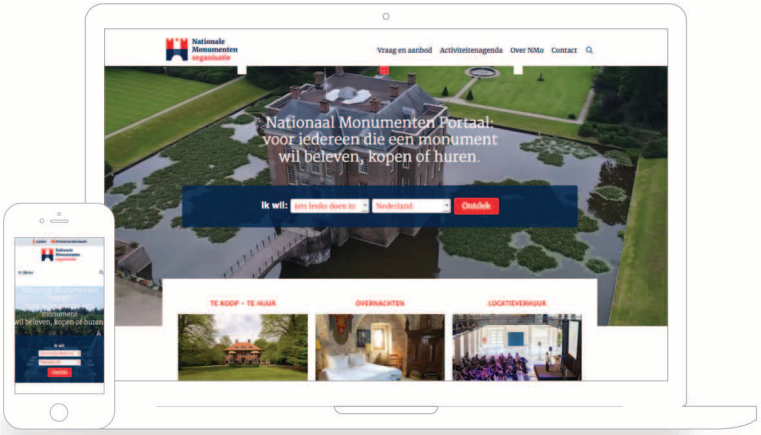
Beleidsplan NMo

In 2016 heeft het bestuur een vijf jaren visie en strategie (2016 – 2021) vastgesteld, die de leidraad is voor de jaarplannen.
Het geactualiseerde Beleidsplan 2023-2025 is tijdens de Algemene Ledenvergadering van 23 september 2022 goedgekeurd en op 1 januari 2023 ingegaan. Dit beleidsplan is te vinden op de website van de NMo (**www.nmo.nl**), onder '*Kerngegevens*'.

Naar aanleiding van de ledenconsultatie van augustus 2023 is gewerkt aan een aanscherping van dit beleidsplan. Tijdens de bestuursvergadering van 15 december 2023 werd deze aanscherping door het bestuur goedgekeurd. De volgende stap is dat het aangescherpte beleidsplan in 2024 aan de leden ter vaststelling wordt voorgelegd tijdens de Algemene Ledenvergadering op 27 mei 2024.
In dit jaarverslag worden de belangrijkste activiteiten van NMo in 2023 beschreven.

Verwerving en beheer van monumenten

Overheden zien het beheer van monumenten, die doorgaans hoge instandhoudingskosten kennen, veelal niet meer tot hun kerntaak. Dit gold allereerst voor de genoemde 32 van het Rijk verworven monumenten, maar we zien deze tendens ook bij lagere overheden. De NMo richt zich erop een logisch aanspreekpunt te zijn voor het afstoten van monumenten door overheden naar één van haar leden of Monumentenbezit. De NMo neemt hierbij de rol van loket aan. Monumentenbezit accepteert in beginsel alle typen monumenten die niet commercieel instand gehouden en geëxploiteerd kunnen worden.

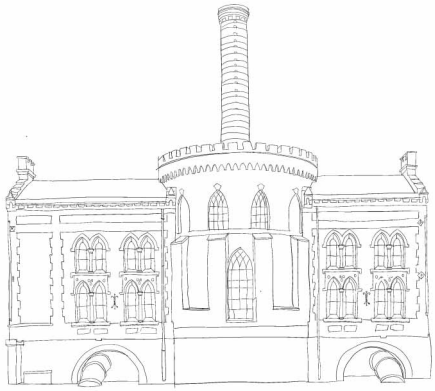
Nationaal Monumentenportaal

Op de website **Monumentenportaal.nl** is een initiatief van NMo met als doel het online toegankelijk maken van monumenten voor het publiek. De website brengt het landelijke monumenten aanbod en – vraag samen op één plek. Het is de plek waar iedereen, altijd terecht kan voor het vinden van: monumenten die te koop of te huur zijn, overnachtingslocaties en evenementenlocaties in monumenten, activiteiten in en rondom monumenten en praktische tips voor eigenaren.

Het portaal biedt deelnemers en partners een groot publieksbereik en daarmee is een concrete uitwerking van de rol van de NMo als verbinder en dienstverlener binnen de monumentensector. De online bezoekers van het portaal worden middels een logische klantreis verwezen naar andere websites voor meer informatie en kennis over monumentenbeheer. Op deze wijze fungeert het portaal als een doorgeefluik binnen de wereld van dit cultureel erfgoed.
Hieronder een beschrijving van de content die te vinden is op het portaal, een overzicht van de belangrijkste stakeholders en de promotie van het portaal.

Content

Koop- en Huuraanbod NMo Monumenten Makelaars en huurhuizen Hendrick de Keyser
Makelaars die regelmatig monumenten in hun portefeuille hebben en kennis hebben van dit bijzondere type onroerend goed kunnen zich tegen een

Gemaal Lijnden

vergoeding aansluiten bij het portaal, waarna hun aanbod op de website wordt geplaatst via een automatische koppeling. In 2023 waren er 42 makelaars aangesloten bij het portaal. De ambitie is om het aantal aangesloten makelaars in 2024 uit te breiden naar 50. Verder werd aan het aanbod vrijgekomen huurhuizen van NMo-lid Hendrick de Keyser toegevoegd.

Aanbod 'Beleefmonumenten'

Monumentenorganisaties die een monument hebben waar je bijvoorbeeld kunt trouwen, overnachten of vergaderen kunnen kosteloos deelnemen aan het Monumentenportaal. Als tegenprestatie wordt gevraagd, om op de eigen website van een verwijzing te maken naar het Monumentenportaal (inclusief een link).

Eind 2023 stonden er 263 'beleefmonumenten' op het Monumentenportaal en 150 monumenten die te koop of te huur worden aangeboden. De ambitie is om in 2024 het aantal beleefmonumenten te verhogen naar 300 monumenten.

Activiteiten NMo Leden en aangeslotenen

Via een koppeling worden activiteiten van BOEi, Geldersch Landschap & Kasteelen, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten automatisch onder de aandacht gebracht op het portaal. Voor de overige NMo-leden en aangeslotenen wordt dit (nog) handmatig gedaan. De ambitie is om het onderdeel 'Activiteiten' efficiënter te maken, met meer automatische koppelingen en daarmee een meer actueel en divers aanbod aan activiteiten te ontsluiten.

Stakeholders

Partners

Aan het Monumentenportaal is een aantal partners verbonden die financieel bijdragen aan het portaal in ruil voor zichtbaarheid. De partners hebben een prominente plaats in op de voorpagina en Gouden Partner Nationaal Restauratiefonds heeft een weblink op de pagina's waar een monument te koop of te huur wordt aangeboden.

De NMo vergroot de zichtbaarheid van de partnerschappen door het organiseren, faciliteren en promoten van gezamenlijke evenementen en bijeenkomsten.

Begin 2023 maakten zeven partners deel uit van het Monumentenportaal:

- **Gouden Partner:** Nationaal Restauratiefonds (NRF)
- **Zilveren Partners:** Donatus Verzekeringen, Insinger Gilissen, Van Lanschot Kempen en Cushman & Wakefield (tot 1 juli)
- **Bronzen Partners:** Antea Group Nederland en We Have A Plan (WHAP).

Daarnaast vergroot NMo de zichtbaarheid van de partnerschappen door het organiseren, faciliteren en promoten van gezamenlijke evenementen en bijeenkomsten. Met Donatus Verzekeringen werd bijvoorbeeld een informatiebijeenkomst voor NMo Monumenten Makelaars georganiseerd. Ook voor 2024 wordt een dergelijke bijeenkomst met Donatus voorbereid en zij worden als partner betrokken bij een Kennis & Netwerkbijeenkomst met als thema Brand. Ook wordt onderzocht of er samen NRF een nieuwe Leerlijn voor de NMo Monumenten Makelaars kan worden opgetuigd. De NMo is alle partners dankbaar voor hun betrokkenheid en steun voor het Monumentenportaal.

NMo Makelaars Meetup met bezoek aan Landhuis Oud-Amelisweerd

NMo Monumenten Makelaars

Makelaars die gelieerd zijn aan de NMo mogen zich NMo Monumenten Makelaar noemen. Voor deze doelgroep realiseert NMo de volgende onderdelen:

Koop- en huuraanbod monumenten

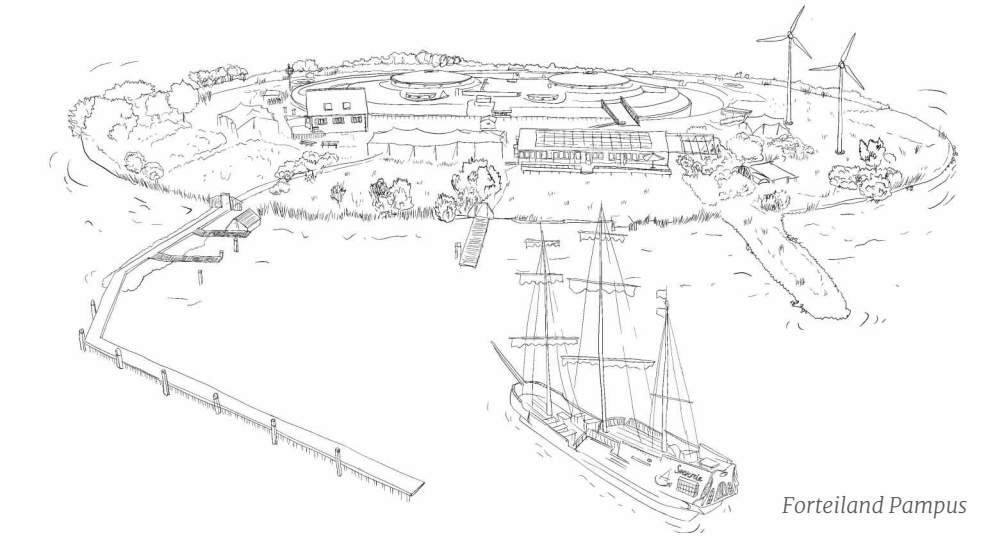
Dankzij een automatische verbinding verschijnt er dagelijks een actuele lijst van monumenten die te koop of te huur staan bij deze makelaars.

Makelaars Meetup

Voor deze makelaars organiseert NMo jaarlijks verschillende bijeenkomsten, zogenaamde Makelaars Meetups, waarop de makelaars kunnen netwerken, ervaringen delen en op de hoogte gehouden worden van actualiteiten in monumentenland.
In 2023 vonden er drie Makelaars Meetups plaats. De eerste op Landgoed Oud Amelisweerd waar NMo-bestuurder Johan Blom, directeur van Stadsherstel Utrecht en penningmeester van Stichting Oud Amelisweerd, de NMo Monumenten Makelaars trakteerde op een bijzondere rondleiding door het prachtige landhuis. De tweede bijeenkomst was op de Vakbeurs Monument te Den Bosch, waar NMo Monumenten Makelaar van het eerste uur Jan- Willem Andriessen (Redres) en NMo-directeur Marlo Reeders een presentatie gaven over het NMo Monumenten Makelaarschap. En een derde bijeenkomst met Donatus Verzekeringen waar werd uitgelegd wat taxeren en verzekeren van monumenten zo speciaal maakt.

NMo Monumenten Makelaars Leerlijn

In opdracht van de NMo werd erfgoedprofessional Welmoed Wijmans begin 2023 gevraagd om met het oog op een te ontwikkelen leerlijn voor monumentenmakelaars alle aangesloten NMo Monumenten Makelaars persoonlijk te bevragen. Uit deze enquête bleek dat met name het verduurzamen van monumenten en subsidies, financiering en regelgeving hoog scoorden.
Hierop werd besloten om de Leerlijn NMo Monumenten Makelaars op te tuigen met een eerste module over het verduurzamen van monumenten. Deze module werd in samenwerking met De Groene

Forteiland Pampus

Op 1 januari 2023 waren 43 NMo Monumenten Makelaars aangesloten bij de NMo.

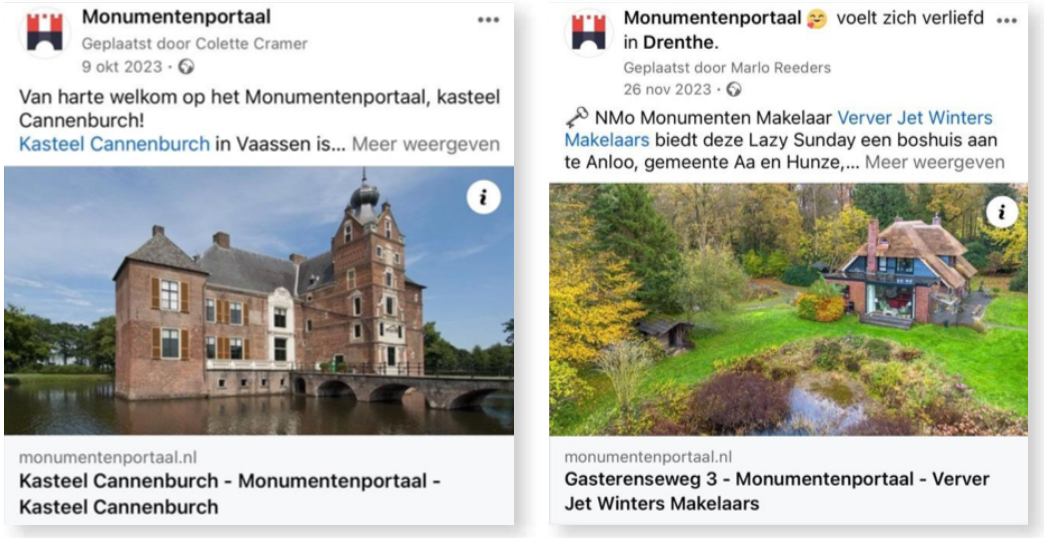
Grachten ontwikkeld en op 20 november gepresenteerd in de Green Light Hub te Amsterdam. Jill Vervoort, senioradviseur bij De Groene Grachten nam de aanwezigen mee in het proces van het verduurzamen van monumenten en sprak over bouwkundige en installatietechnische maatregelen, de uitvoerbaarheid, isolatie, ventilatie. Ook kwam een fysieke kennismaking met materiaal aan de orde en namen de deelnemers een kijkje in de keuken van het Green Light District. De leerlijn werd afgesloten met een netwerkborrel. In 2024 wordt deze leerlijn opnieuw aangeboden, maar dan online. En wordt samen met NRF onderzocht of een nieuwe Leerlijn met als thema Financiën/Subsidies kan worden georganiseerd.

Op 1 januari 2023 waren 43 NMo Monumenten Makelaars aangesloten bij de NMo. Daarnaast maakten vijf niet-aangesloten makelaars gebruik van het aanbod om eenmalig één monument te plaatsen op het Monumentenportaal.

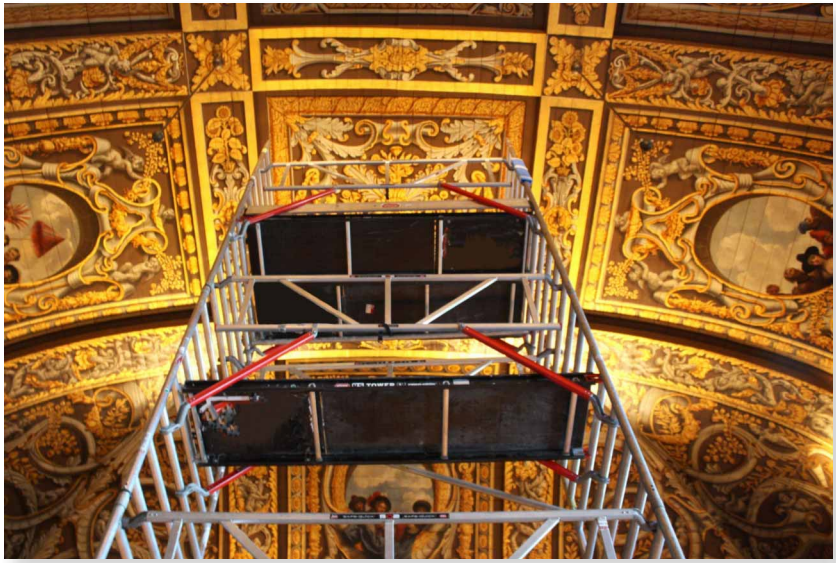
Communicatie Monumentenportaal

De NMo heeft in 2023 de volgende activiteiten ondernomen ten behoeve van de zichtbaarheid van het Monumentenportaal:

- Wekelijkse updates op LinkedIn, Facebook en Instagram over monumenten op het monumentenportaal die te huur en te koop staan, monumenten om in te overnachten, vergaderen of te feesten en monumenten om te bezoeken en activiteiten in de monumenten op het Monumentenportaal;
- Advertentiecampagnes Facebook;
- Advertentiecampagne Google Ads;
- Social media campagnes rondom Valentijnsdag, Pasen, dierendag en Kerstmis.
  Blogs 'Een monument, graag!' De blogs vertellen een bijzonder verhaal over een monument en worden geschreven door tekstschrijver en columnist Saar Saarbergen. In 2023 zijn er 2 blogs op het portaal geplaatst.

Voorbeelden van wekelijkse updates op sociale media.

Winnende foto Open Monumentendag Fotowedstrijd 2023

Fotowedstrijd Open Monumentendag

In de aanloop naar Open Monumentendag werd een fotowedstrijd voor hobbyfotografen georganiseerd door Stichting Nederland Monumentenland in samenwerking met BOEi, Vereniging De Hollandsche Molen, het Nationaal Restauratiefonds, Vereniging Natuurmonumenten, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Staatsbosbeheer, Stichting Werelderfgoed Nederland en de NMo. De wedstrijd past bij het doel van Open Monumentendag, te weten het levend houden van ons bijzondere erfgoed door het open te stellen voor een groot publiek. Een doel dat ook de genoemde samenwerkingsorganisaties omarmen. De wedstrijd stimuleerde het publiek om anders of beter naar monumenten te kijken. De jury onder leiding van fotograaf William Rutten koos als winnende foto een mooi beeld van de restauratie van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gemaakt door Alfred van Holsteijn. In 2024 wordt opnieuw een fotowedstrijd georganiseerd in samenwerking met Open Monumentendag.

Vindbaarheid en bereik Monumentenportaal

Dagelijks wordt door het bureau gewerkt aan het onderhouden en verbeteren van het Monumentenportaal. Daarmee blijft het aanbod actueel en de wordt de gebruiksvriendelijkheid gewaarborgd. Na het uitvoeren van de aanbevelingen voortkomende uit de SEO-scan in 2022, werd het Monumentenportaal voorzien van een nieuwe zoekmachine. In 2023 zijn ook nieuwe pagina's voor beleefmonumenten, die het gehele jaar geopend zijn, ontwikkeld.

In 2023 is het aantal volgers op de social mediakanalen gestegen van 5.621 (2022) naar 6.436. LinkedIn overschreed in 2023 de grens van 2000 volgers. In 2023 had de website Monumentenportaal 89.242 bezoekers. Dit is een stijging ten opzichte van 2022 met 13%. De bezoekersaantallen waren in de maanden maart en augustus het hoogste dankzij Facebook campagnes.

Kennisdeling en verbinding

Het Kennis- en netwerkprogramma van de NMo bestond uit drie onderdelen: NMo Kennis en Netwerk bijeenkomsten, NMo Connect bijeenkomsten en bijeenkomsten met Curaçao en Aruba.

NMo Kennis & Netwerk bijeenkomsten

Het uitwisselen van kennis en ervaring over het beheer en de exploitatie van monumenten bevordert samenwerking tussen de leden en aangeslotenen. Tijdens een NMo Kennis & Netwerk wordt een relevant onderwerp door professionals en ervaringsdeskundigen behandeld, waarbij veel ruimte is voor het onderling uitwisselen van ervaringen en ideeën. Nadien wordt de bijeenkomst afgesloten met een netwerkmoment om alle aanwezigen een kans te bieden elkaar beter te leren kennen.

Op 7 april werden leden, aangeslotenen, NMo Monumenten Makelaars en partners uitgenodigd voor een bijzondere inkijk in de aanstaande restauratie van Buitenplaats Trompenburgh. De NMo was hier te gast bij Stichting Monumentenbezit, eigenaar van dit Top-100 monument te 's-Graveland.
De aanwezigen werden ondergedompeld in de geschiedenis van het monument, de plannen om het monument in volle glorie te kunnen openstellen en de keuzes die daarbij komen kijken. Door presentaties en een kijkje op de eerste steigers werden de aanwezigen doordrongen van de grote opgave die voor de buitenplaats ligt. Niet alleen 'het rood' zal worden aangepakt ook 'het groen' zal een metamorfose ondergaan. De aanwezigen kregen volop de kans om vragen te stellen en in discussie te gaan over uitdagingen die dit soort renovaties met zich meebrengen. Het event werd afgesloten met een borrel. De NMo is Stichting Monumentenbezit bijzonder dankbaar voor het gastheerschap tijdens deze buitengewone en geslaagde bijeenkomst.

NMo Connect Bijeenkomsten

In 2020 werd de NMo Connect voor Leden van de NMo in het leven geroepen. Tijdens een samenkomst (veelal online) kunnen vakgenoten van leden en aangeslotenen kennis en ervaringen delen over hun vakgebied en fungeren als katalysator voor verder contact. De NMo organiseert Connect bijeenkomsten voor Bouwkundigen, Communicatieprofessionals, Financials en Vrijwilligerscoordinatoren. In 2024 wil NMo deze uitbreiden met HR Professionals en Directie.

Partnerevenement bij Buitenplaats Trompenburgh.

Bouwkundigen: Op 25 april startte een NMo Connect groep voor Bouwkundigen met een inventarisatie van belangrijke actuele thema's. Op 13 september kwam de NMo Connect groep voor Bouwkundigen bijeen op het Kasteel Staverden in Ermelo. Bouwkundige Marcel Kroon van Geldersch Landschap en Kasteelen gaf een presentatie over de a.s. restauratie en verduurzaming van dit prachtige monument. Na de presentatie werd uitvoerig door het monument gelopen en alle facetten van de aanstaande werkzaamheden besproken.

Communicatieprofessionals: De leden van de NMo Connect Communicatieprofessionals kwamen in 6 juni online bijeen met als spreker Ailing Eelman, Adviseur Communicatie & Marketing, over het thema inclusiviteit in marketing en communicatie. Op 19 september vond de tweede NMo Connect voor deze groep online plaats met als spreker Andrew van Tienoven, directeur van 'Voor Tekst'. Tijdens deze bijeenkomst, getiteld 'De juiste toon voor de juiste functie' werd ingegaan op het schrijven van vacatureteksten. Niet alleen geanonimiseerde

voorbeelden passeerden de revue, ook werden verschillende vacatureteksten van de deelnemende organisaties besproken. Dit leverde veel praktische 'tips and tools' op.

Vrijwilligerscoördinatoren: De eerste NMo Connect Vrijwilligerscoördinatoren stond in het teken van het belonen van vrijwilligers 'Wervend werven: wie, wat, waar'. Marco van der Werf, Teamleider Coördinatoren & Centrale Coördinator Vrijwilligers bij NMo-lid Hendrick de Keyser Monumenten, gaf een presentatie over de relatie met vrijwilligers en hoe zij worden bedankt. De tweede NMo Connect, getiteld 'Interne Communicatie: koffietafel of intranet?' vond plaats op 4 oktober. Onder leiding van Bob de Bree, vrijwilligerscoördinator van Scouting Nederland – een organisatie met ca. 25.000 vrijwilligers! – werden verschillende aspecten van vrijwilligerscoördinatie en communicatie binnen de organisaties belicht.

Financials: Op 29 juni kwam de NMo Connect-groep Financials bijeen voor de sessie 'Verzekeren: van taxatie tot facturatie'. Gastspreker Dennis Spaen, Senior Adviseur Relaties bij Donatus Verzekeringen, verzorgde deze NMo Connect en nam de deelnemers mee door het taxatieproces van een monument. De tweede NMo Connect bijeenkomst vond plaats op 26 september en was getiteld 'Duurzaamheid en CSRD'. Saro Campisano van Hedgehog Company gaf een presentatie over Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en het toenemende belang ervan voor bedrijven. CSRD is een voorgestelde richtlijn van de Europese Unie die tot doel heeft de normen voor duurzaamheidsrapportage voor bedrijven die binnen de EU opereren te verbeteren.

Dit onderwerp is niet alleen belangrijk voor grote organisaties, ook kleine(re) monumenten-organisaties zet het aan om met deze materie aan de slag te gaan.

Field trip: Het NMo Connect-jaar werd afgesloten met een bijzondere NMo Connect: de Fieldtrip. Deze vond plaats op 16 november te Naarden-Vesting. Na een ontvangst op het kantoor van de NMo in de Utrechtse Poort werden de deelnemers getrakteerd op een rondleiding door de vesting.

Vervolgens werden in Theater DeMess twee workshops bezocht waarbij de persoonlijke ontwikkeling centraal stond: 'Ikigai' door Brenda Serréé en 'Smartphone fotografie door Françoise Mittertreiner van MFilms. Het middagprogramma werd afgesloten met een gezellige borrel.

De NMo Connect Fieldtrip begon met een stadswandeling onder leiding van een gids door Naarden-Vesting

Kennisuitwisseling Kunsten ’92/Taskforce Culturele en European Research Infrastructure for Heritage Science (E-RIHS)

Kunsten '92, de boven sectorale belangenvereniging voor kunst, cultuur en erfgoed (en sinds de uitbraak van de pandemie de Taskforce culturele en creatieve sector) zijn belangrijke overlegpartners van het kabinet. NMo is lid van Kunsten ’92 en schreef in 2023 - vaak namens de monumentensector - mee aan brieven, voorstellen en andere stukken voor Kamerleden, beleidsmakers en regeringen.

E-RIHS faciliteert wetenschappelijk erfgoedonderzoek door de ontwikkeling van een betere infrastructuur, die erfgoedonderzoekers en wetenschappers met elkaar verbindt. Gedurende het jaar droeg de NMo bij aan diverse onderzoeken van de E-RIHS.

Kennisuitwisseling met Curaçao en Aruba
Op 24 mei ontving de NMo een delegatie uit Curaçao. Samen met Stichting Monumentenbezit begon het bezoek van de directie van Stichting Monumentenzorg Curaçao op het kantoor van de NMo, waarna via een wandeling over de Vestingwallen een bezichtiging en netwerkborrel plaatsvond op Buitenplaats Trompenburgh. Gesproken werd met name over uitwisselen van kennis op het gebied van onderhoud van monumenten.

NMo Connect Bouwkundigen bij Kasteel Staverden.

Op 25 mei volgde een bezoek van Anne Witsenburg, directeur van Monuments Fund Aruba aan de NMo. Gesproken werd onder meer over de wijze waarop kennis uitgedeeld wordt tussen de verschillende Caraïbische eilanden en de overeenkomsten met de manier waarop de NMo met haar Leden, Aangeslotenen en overige stakeholders kennis uitwisselt.

Deze eerste bijeenkomsten werden wederzijds als positief ervaren en legden het fundament voor verdere samenwerking op het gebied van kennisdeling.

Vermogensbeheer en Financiën

Vermogensbeheer

Uitgangspunten van het vermogensbeheer van de NMo zijn oorspronkelijk vastgelegd in het in juli 2016 met de Tweede Kamer gedeelde Beleggingsstatuut dat op 23 november 2018 is aangepast om ook van toepassing te zijn op nieuw verworven monumenten. In het Beleggingsstatuut is het beleggingsbeleid van de NMo vastgelegd waaraan vermogensbeheerders zich moeten confirmeren. Op 10 december 2021 heeft het Bestuur een derde versie van het Beleggingsstatuut geaccordeerd in verband met een aangepast risico-profiel (van gematigd defensief naar neutraal beleggen) nadat een advies van de Beleggings-commissie en van Ortec Finance (ALM-studie) werd overgenomen. Ook zijn in het Beleggingsstatuut de beleggingsvoorwaarden aangescherpt waardoor de portefeuille van 'maatschappelijk verantwoord' beleggen meer is 'vergroend'. Sinds begin 2022 is het vermogensbeheer ondergebracht bij Van Lanschot Kempen en bij InsingerGilissen.

Op 21 september 2023 heeft de vereniging het vermogen afgescheiden van de verenigingsactiviteiten en dit in beheer gegeven aan de Stichting NMo InstandhoudingsFonds. Op haar beurt laat dit Fonds het vermogensbeheer uitvoeren door de twee hiervoor genoemde vermogensbeheerders op basis van een gelijkluidend Beleggingsstatuut zoals gebruikt werd in de oude situatie. In verband met het in beheer geven van het vermogen aan het Fonds heeft deze samen met de vereniging en met Monumentenbezit een driepartijen beheerovereenkomst gesloten waarin zijn vastgelegd alle afspraken en spelregels over het vermogensbeheer en de uitkeringen. Ook is in deze overeenkomst vastgelegd dat het Fonds, ondanks dat deze pas in de loop van 2023 actief is geworden, niet alleen een deel van de uitkering aan vereniging, maar ook de volledige uitkering over het beleggingsjaar 2023 aan Monumentenbezit op zich neemt.
In de nieuwe situatie kunnen respectievelijk de driepartijen beheerovereenkomst, de statuten van het Fonds en het Beleggingsstatuut alleen worden gewijzigd nadat alle besturen van de drie genoemde partijen daaraan hun goedkeuring hebben gegeven. Dat betekent dat het vermogen beschermd is ondergebracht in het Fonds.

Doelstelling van het vermogensbeheer bij het Fonds is om de waarde van de beleggingsportefeuille tenminste op gelijk niveau te houden met het Bestemmingsfonds en ook voldoende rendement te behalen om aan de uitgavenverplichtingen te kunnen voldoen. Het gaat hier om een jaarlijkse geïndexeerde uitkeringen van 2% aan Monumentenbezit, berekend over het totaal door de vereniging ontvangen instandhoudingsvermogen en (met gelijke berekening)

0,3% uitkering aan de Vereniging NMo ter dekking van (een deel) van de exploitatiekosten. Hogere beleggingsopbrengsten (boven de genoemde 2,3 %) worden gereserveerd om uitkeringen te kunnen indexeren en/of zo mogelijk ook te kunnen uitkeren in beleggingsjaren met onvoldoende rendementen (Beleggingsreserve).

Financiën en risicobeheer
Bij het Fonds zijn goede beleggingsresultaten onze belangrijkste financiële bron van inkomsten maar zijn, volgens onze in 2016 gemaakte afspraken met het Rijk, primair bedoeld ter dekking van onze verplichtingen jegens Monumentenbezit en daarnaast beperkt bruikbaar ter dekking van alle operationele activiteiten van de Vereniging. De activiteiten van de vereniging moeten ook worden gedekt door een kasstroom uit het Monumentenportaal en contributies van Leden en Aangeslotenen.

In 2023 zijn de activiteiten van de Vereniging zonder externe steun voortgezet en de Vereniging verwacht hierin geen veranderingen.
Risico's met betrekking tot beleggen zoals tegenpartijrisico en concentratierisico's of financiële risico's zoals koers-, valuta-, krediet- of liquiditeitsrisico's zijn met de vermogensportefeuille overgegaan naar het Fonds. Wel loopt de vereniging nog enig kredietrisico wanneer een debiteur haar betalingsverplichting niet nakomt. De NMo heeft daarmee geen significante concentratie van kredietrisico. Liquiditeitsrisico: de liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben waarmee het liquiditeitsrisico tot een minimum wordt beperkt. Risico op niet naleven van wet- en regelgeving: de Vereniging opereert niet in een omgeving met complexe regelgeving. Er zijn geen risico's die voortvloeien uit wetten en regels die een directe invloed hebben op de organisatie en/ of de processen van de NMo.

Financiën algemeen
De NMo is voor dekking van de exploitatiekosten, naast de inkomsten uit contributies, dienstverlening en bijdragen vanuit onze Partners, ook afhankelijk van de opbrengsten uit het vermogen. Per jaar kan de Vereniging de exploitatiekosten deels dekken met maximaal geïndexeerd 0,3% over het Bestemmingsfonds. Het in 2023 door de exploitatie lager onttrokken bedrag is gebruikt om het bedrag dat in vorige jaren door de vereniging te veel was onttrokken af te lossen.
Voor de uitkeringen door het Fonds aan de NMo en aan Monumentenbezit verwijzen wij naar de jaarrekening en -verslag van Stichting NMo InstandhoudingsFonds. De inkomsten uit contributies zijn in 2023 gedaald naar circa € 20.000. Oorzaak is dat in april 2023 door de vereniging € 7.500 contributie aan de Federatie Instandhouding Monumenten (thans genaamd SOM) is terugbetaald en

daarmee een al lang lopende discussie over het al dan niet bestaan van een proeflidmaatschap af te sluiten. Inkomsten uit het Monumentenportaal bleven ongeveer gelijk op bijna € 53.000, doch het aantal partnerbijdragen voor het portaal daalde naar ruim € 28.000. Ondanks de positieve verwachting over 2023 was er ook in dit jaar minder bereidheid voor financiële partnerondersteuning van het portaal. De verwachting voor 2024 is dat de inkomsten uit het Monumentenportaal vanuit de deelnemende makelaars wel positief zullen stijgen.

In het verslagjaar zijn door het Bestuur extra juridische kosten gemaakt in verband met de opzet van Stichting NMo InstandhoudingsFonds. Deze kosten zijn eenmalig.

Verdere gegevens over de financiën zijn te vinden in de jaarrekening 2023.

Contributies 2023

De ledencontributie voor het jaar 2023 bedroeg € 2.500 excl. Btw. De bijdrage voor aangeslotenen bedroeg € 250 excl. Btw.

Financiële verslaglegging

De jaarrekening van de NMo is in overeenstemming met de in Nederland geldende richtlijn RJ 640 Organisaties zonder winststreven. In de verslaggeving door de NMo zijn geen elementen van subjectiviteit aanwezig, waardoor er geen risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe verslaggeving.

Audit, accountant

De evaluatie van de NMo, zoals die in de koopovereenkomst d.d. 15 januari 2016 was afgesproken, werd in 2021 uitgevoerd. De bevindingen door de Auditdienst van het Rijk waren positief, niet alleen voor de NMo, maar ook voor Stichting Monumentenbezit. Met het Rijksvastgoedbedrijf is afgesproken om een volgende evaluatie uit te voeren in 2026. Tussentijds worden jaarlijkse audits uitgevoerd en aangeboden aan het Rijksvastgoedbedrijf.

Organisatie en governance

De NMo heeft een statutair bestuur (ingeschreven bij de Kamer van Koophandel) en een uitvoerende directeur die leidinggeeft aan het bureau. Het bestuur legt tenminste jaarlijks verantwoording af aan een ledenvergadering. Taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in een statuut en huishoudelijk reglement. In 2023 bestond het Bestuur van de NMo uit de volgende bestuursleden:

- Anton Valk, onafhankelijk voorzitter
- Karel Neukirchen, onafhankelijk penningmeester
- Johan Blom, secretaris. Utrechts Stadsherstel
- Bert Meerstadt, bestuurslid. Hendrick de Keijzer
- Sylvia Pijnenborg, bestuurslid. BOEi
- Teo Wams, bestuurslid sinds 21 september 2023.

Natuurmonumenten
- Philip Rogaar, bestuurslid tot 15 juli 2023. Natuurmonumenten
- Peter van den Tweel, bestuurslid tot 1 oktober 2023. Gelders Landschap en Kasteelen.

De leden van het bestuur ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden en ondervinden evenmin op ander wijze op geld waardeerbaar voordeel uit hun bestuurswerk. De onafhankelijke voorzitter en penningmeester hebben recht op een vergoeding van de voor de NMo gemaakte onkosten. De leden van het bestuur en de directie, dan wel hun familieleden, onderhouden in privé geen relaties met bedrijven waar de NMo mee werkt of opdrachten aan verstrekt. Eventuele zakelijke relaties tussen de organisaties van de bestuurders en de NMo worden altijd op transparante wijze afgerekend en zijn onderhevig aan de controle door een externe accountant.
In 2023 vonden twee Algemene Ledenvergaderingen plaats op 15 juni en 21 september. Het bestuur kwam negen keer bijeen op 10 februari, 5 april, 12 mei, 8 juni, 13 juli, 19 september (online), 22 september (online), 3 november en 15 december. Naast de Algemene Ledenvergaderingen vond op 31 augustus een Ledenbijeenkomst plaats. Bijeenkomsten van leden en bestuur werden zoveel mogelijk gehouden op locaties van leden. Het belangrijkste onderwerp ter tafel gedurende 2023 was het in beheer geven van het instandhoudingsvermogen aan de Stichting NMo InstandhoudingsFonds die op 9 mei werd opgericht.

Op 21 september hebben de leden ingestemd met het in beheer geven van het vermogen aan deze Stichting die weliswaar zelfstandig verantwoordelijk wordt voor het beheer van het instandhoudingsvermogen maar nauw gelieerd blijft met de NMo en Monumentenbezit.

De voorbereiding van de oprichting van de Stichting NMo InstandhoudingsFonds en het in beheer geven van het vermogen werd namens het bestuur gedaan door de penningmeester. Het oprichtingsbestuur van de Stichting NMo InstandhoudingsFonds bestaat uit Ido Esman (voorzitter), Karel Neukirchen (penningmeester/secretaris) en Anton Valk (namens de NMo). Tot 21 september adviseerde de Beleggingscommissie bestaande uit Fedde Koster en Jeppe Jeppe Machielsen het bestuur van de NMo over het beleggingsbeleid volgens het daarvoor afgesproken statuut. Vanaf deze datum adviseert de Beleggingscommissie het bestuur van het Fonds.
De directie van het NMo bureau werd in 2023 gevoerd door Marlo Reeders met Colette Cramer als bureau manager, Yolanda Hornman als community manager (maart-september), Charlotte Beelaerts van Emmichoven als vrijwilliger Monumentenportaal en Otto Smit als ambassadeur NMo Monumenten Makelaars.

De NMo heeft geen commercieel winstoogmerk. Bij de uitoefening van haar taken volgt de NMo waar mogelijk de governance code cultuur.

Nationale
Monumenten
organisatie

www.nmo.nl | info@nmo.nl | www.monumentenportaal.nl